

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2002 , s. l. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ae-txt-shoot-id44ca9504-82a9-4144-9858-fbe45f63fe7c.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Er det at tænke det Samme som at skabe, at give Tilværelse? Jeg veed meget vel og skal være villig til at indrømme Rigtigheden af, hvad man har indvendt mod et taabeligt Angreb paa den filosofiske Sætning om Identiteten af Tænken og Væren. Man har da rigtigt indvendt, at det at Tænke og Væren er Eet ikke maatte forstaaes saaledes i Forhold til de ufuldkomne Existentser, som skulde jeg f. Ex. ved at tænke en Rose frembringe den. (I samme Forstand har man ogsaa med en vis Despekt mod Forfægterne af Modsigelsens Grundsætning viist, at denne netop tog sig stærkest ud i de laveste Existentser, i Forstands-Forholdet mellem Endeligheder: for og bag, høire og venstre, op og ned o. s. v.). Men altsaa i Forhold til den fuldkomnere Existent, der gjelder det at Tænke og Væren er Eet? Saaledes f. Ex. i Forhold til Ideerne. Ja, Hegel har Ret; og dog ere vi ikke komne et Skridt videre. Det Gode, det Skjønne, Ideerne ere i sig saa abstrakte, at de ere ligegyldige imod Existent, og ligegyldige mod anden end Tanke-Existent. Grunden hvorfor det altsaa er sandt her med Identiteten af Tænken og Væren, er fordi der ved Væren ikke kan forstaaes Andet end Tænken. Men saa er Svaret altsaa et Svar paa Noget, hvorom der ikke kan spørges der, hvor Svaret hører hjemme. Og nu et enkelt eksisterende Menneske er jo dog vel ingen Idee, hans Existent dog vel noget Andet end Ideens Tanke-Existent? At existere (i Forstand af at være dette enkelte Menneske) er vel en Ufuldkommenhed i Sammenligning med Ideens evige Liv, men en Fuldkommenhed i Forhold til det, slet ikke at være. En saadan Mellemtilstand er omtrent det at existere, Noget der passer sig for et Mellemvæsen, som Mennesket er det. Altsaa, hvorledes forholder det sig med den formeentlige Identitet af Tænken og Væren i Forhold til den Art af Existent, som er et enkelt eksisterende Menneske? Er jeg det Gode, fordi jeg tænker det, eller er jeg god, fordi jeg tænker det Gode? Ingenlunde. Er jeg til, fordi jeg tænker det? Forsvarerne af den filosofiske Sætning om Identiteten af Tænken og Væren sagde jo selv, at den ikke gjaldt i Forhold til de ufuldkomne Existentser; men det at existere som et enkelt Menneske, er det nu en fuldkommen Idee-Existent? Og herom er det jo der spørges. Her gjelder det vel omvendt, at fordi jeg er til og er tænkende, derfor tænker jeg at jeg er til. Existent adskiller her den ideelle Identitet af Tænken og Væren, jeg maa existere, for at kunde tænke, og jeg maa kunne tænke (f. Ex. det Gode) for at existere deri. Det at existere som dette enkelte Menneske er ikke saa ufuldkommen en Existent som f. Ex. at være en Rose. Derfor sige jo ogsaa vi Mennesker, at, hvor ulykkelig man end er, er det dog altid et Gode at existere; og jeg erindrer en Tungsindig, der engang midt i sin Lidelse, da han ønskede sig død, ved Synet af en Kurv med Kartofler kom til at gjøre sig selv det Spørgsmaal, om han dog ikke havde mere Glæde af at existere end en Kartoffel. Men det at være et enkelt Menneske er heller ikke en reen Idee-Existent. Saaledes existerer kun det rene Menneske, ∴ det existerer ikke. Existent er bestandigt det Enkelte, det Abstrakte *existerer* ikke. At deraf skulde følge, at det Abstrakte ikke har Realitet, er en Misforstaaelse, men ogsaa en Misforstaaelse at forvirre Talen ved at spørge om Existent i Forhold dertil eller om Virkelighed i Betydning af Existent. Naar da en *Existerende* spørger om Forholdet mellem Tænken og Væren, mellem det at tænke og det at existere, og Philosophien forklarer at dette Forhold er Identitetens, saa svarer den ikke paa Spørgsmaalet, thi den svarer ikke Spørgeren. Philosophien forklarer: Tænken og Væren er Eet, dog ikke i Forhold til Det, der alene er hvad det er ved at være til f. Ex. en Rose, som slet ikke har Idee i sig, altsaa ikke i Forhold til Det, hvor man tydeligst seer hvad det er at existere som Modsætning til at tænke; men Tænken og Væren er Eet i Forhold til Det, hvis Existent væsentlig er ligegyldig, fordi det er saa abstrakt at det kun har Tanke-Existent. Men saaledes har man udeladt et Svar paa det egentlige Omspurgte: det at existere som et enkelt Menneske. Det er nemlig ikke at være i samme Forstand som en Kartoffel er, men heller ikke i samme Forstand som Ideen er. Den menneskelige Existent har Idee i sig, men er dog ikke Idee-Existent. Plato satte Ideen paa anden Plads som Mellemlid mellem Gud og Materien, og som eksisterende maa vel Mennesket participere i Ideen, men er ikke selv Ideen. – I Grækenland som overhovedet i Philosophiens Ungdom var det Vanskeligheden at vinde det Abstrakte, at forlade Existenten der bestandig giver det Enkelte; nu er det omvendt vanskeligt at naae Existenten. Abstraktionen gaaer det let nok med, men man fjerner sig ogsaa mere og mere fra Existent, og den rene Tænken er fjernest fra Existent. – Det at philosophere var i Grækenland en Handling, den Philosopherende derfor en Existerende, han vidste kun lidt, men vidste det tilgavn, fordi han aarle og silde beskæftigede sig med det Samme. Hvad er nuomstunder det at philosophere, og hvad Det, som en Philosoph nuomstunder egentligen veed Besked om, thi at han veed Alt, nægter jeg ikke? – Den filosofiske Sætning om Identiteten af Tænken og Væren er lige det Modsatte af det, den synes, den er Udtrykket for, at Tænkningen aldeles har forladt Existenten, at den er vandret ud og har fundet en sjette Verdensdeel, hvor den absolut er sig selv nok i den absolute Identitet af Tænken og Væren. Abstrakt bliver tilsidst det at existere i en forflygtiget metaphysisk Forstand det Onde, abstrakt bliver det i humoristisk Forstand en høist langweilig Sag, et latterligt Sinkerie. Dog er der her endnu en Mulighed for det Ethiske at holde igjen, da det Ethiske accentuerer det at existere, og Abstraktionen og Humor endnu have et Forhold til det at existere. Den rene Tænken derimod har sin Seier forvunden, og har Intet, Intet med Existent at gjøre.